

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIII.

WARSZAWA, 2 SIERPNIĄ 1931 R.

Nr. 31

W sprawie II-go etapu akcji meldunkowej

Data dnia 11 maja r. b. wydaliśmy orientacyjny cennik na II-gi etap druków meldunkowych, potrzebnych do ewidencji i kontroli ruchu ludności ogłoszony w Nr. Nr. 21 i 22 „Samorządu”.

Dzięki zabiegom w wytwórniach papierniczych oraz licznie napływającym zamówieniom udało nam się obniżyć kalkulację wszystkich druków, wobec czego ustalamy ceny na te druki następujące, jak na zamieszczonym poniżej cenniku.

Wszystkim naszym stałym odbiorcom oraz tym, którzy ostatnio nadesłali zamówienia na druki z II-go etapu liczyć będziemy według cen poniżej podanego cennika.

Warunki finansowe, w których pracujemy, nakazują nam, prosić naszych Odbiorców o jak najszybsze regulowanie należności gotówką i w tym celu dajemy ustępstwo 3% skonta, o ile rachunek będzie uregulowany w terminie miesięcznym.

C E N N I K

Wzór	Opis	Jednostka	Cena	Wzór	Opis	Jednostka	Cena
1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zł. 0.90	9	Rejestr domów luźne arkusze	100 ark.	Zł. 4.00
2	zmiany miejsca zamieszkania	„ „ „	1.10		zbroszurowane 12 arkuszy w jeden zeszyt	„	0.80
3	karta zameldowania	„ „ „	1.—		w formie księgi oprawnej po 25 ark. (50 kart)	„	3.—
1a	zgłoszenie zamieszkania dla cudzoziem.	„ „ „	1.10		„ 50 „ 100 „	„	4.50
2a	zmiany miejsca zamieszkania dla cudzoziemców	„ „ „	1.20		„ 75 „ 150 „	„	6.—
					„ 100 „ 200 „	„	8.25
	<p>UWAGA: Cudzoziemców mających prawo osiedlenia w Polsce niema, zatem i druki te są narazie nieaktualne. Na żądanie spec. możemy dostarczyć.</p>						
3a	Karta zameldow. dla cudzoziemców	„ „ „	1.10	10	Hotel. książka meldunk.	50 ark. (100 kart)	4.50
4a	Karta wymeldow. „ „	„ „ „	1.20	10	„ „ „	100 „ 200 „	8.25
5	Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojakowemu	„ „ „	0.80	10a	Lista osób przebywających	100 sztuk	2.25
6	Rejestr mieszkańców luźne arkusze	„ arkuszy	20.—	11	Ankieta A	„	0.80
6a	Skorowidz do rejestru mieszkańców (okól. M.S.W. Nr.65 25.IV.-31r.poz.13)	„ „ „	11.—	11a	Arkusze zbiorczy do ankiety A. wz. 11	100 sztuk	2.25
7	Karta rodzinna	„ sztuk	10.—	12	Ankieta B.	„	0.90
8	Rejestr osób przyb. do gminy (luź.ark.)	„ arkuszy	6.—	13	Karta zameldowania dla hoteli (Dz. Ust. R. P. 20 Vr. 31-go Nr. 47 por. 409)	100 sztuk	1.—
	W stanie zbrozurow. 24 ark.	1 zeszyt	2.—	14	Karta wymeldowania	„	1.20
	w formie księgi opraw. w płót. 50 ark. (100 kart)	„	7.90	A.	Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	4.50
	75 „ 150 „	„	10.50	B.	zamieszkania	„ sztuk	2.40
	100 „ 200 „	„	13.50	C.	Zawiadomienie	„ „	2.40
	125 „ 250 „	„	15.50	D.	pół arkusza	„ „	2.25
	150 „ 300 „	„	17.50	E.	Ponaglenie	„ „	2.25
8a	Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luź.ark.)	100 ark.	6.—		Domowe księgi meldunkowe §2 Instr. M. S. W.		
	w formie zbrozurowanej 24 arkusze 1 zeszyt	„	2.—		po 15 ark. 30 kart	„	2.—
	Księga opraw. w płótno po 50 arkuszy	100 kart	7.90		25 „ 50 „	„	3.—
	75 „ 150 „	„	10.50		50 „ 100 „	„	4.95
	100 „ 200 „	„	13.50		100 „ 200 „	„	8.50
	125 „ 250 „	„	15.50				
	150 „ 300 „	„	17.50				
	<p>UWAGA Wszystkie księgi oprawne wzoru 8 i 8a. jak wyżej podano, oprawne nie w płótno ale w papier, imitację płótna, 1 zł. taniej na każdym egzemplarzu.</p>						
	<p>UWAGA. Szczegółowe prospekty dotyczące kartotek oraz urządzeń kartotekowych (koniki i t. p.) wysyłamy na żądanie Rejestr mieszkańców wzór 6 i skorowidz do rejestru mieszkańców wzór 6a na żądanie oprawiamy w specjalne gatunki płótna oraz w półskórek t. j. grzbiety i rogi skórzane nabijane brązowymi guzami celem zabezpieczenia od wycierania oprawy. Zauważamy jednak, że guzy na okładce utrudniają wkładanie księgi do szafy i wogóle utrudniają manipulację książką.</p>						
	<p>Wszystkie oprawy wogóle zależnie od ich grubości wykonujemy mocno i trwale.</p>						
	<p>Wszystkie księgi o ile wymaga tego samo przeznaczenie książek są sznurowane i przygotowane do poślwiadczenia.</p>						
	<p>Zapotrzebowane materiały zależnie od brzmienia zamówienia wysyłamy za zaliczeniem lub na otwarty rachunek.</p>						
	<p>Od rachunków regulowanych gotówką i wykupionych za zaliczeniem pocztowym udzielamy skonta w wysokości 3%.</p>						
	<p>Rachunki uiszczone po upływie miesiąca trzymiesięcznymi weksłami nie podlegają specjalnemu oprocentowaniu.</p>						
	<p>Przy zamówieniach większych nadsyłanych przez Wydziały Powiatowe lub Starostwa oraz Miasta warunki kupna oraz płatności do specjalnego omówienia.</p>						
	<p>We wszystkich sprawach wątpliwych, jak ogłaszaliśmy w swoim czasie, udzielamy wyczerpujących fachowych wyjaśnień i inform. Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.</p>						
	<p>Kazimierz Szczepański. Ankieta rejestracyjna ludności i wskazówki w jej przeprowadzeniu 1 egz. „ 0.30</p>						
	<p>B. Brodowski „Rejstry mieszkańców i meldunki w Polsce” podręcznik 1 egzemplarz „ 6.50</p>						
	<p>K. Tokarski „Wskazówki dla meldujących się” 1 egz. „ 0.60</p>						
	<p>Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 1a, 2a, 3a, 4a, 11 i 12 oraz 13 i 14 1 sztuka „ 16.—</p>						
	<p>Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia 1 sztuka „ 0.65</p>						
	<p>Palec gumowy</p>						

Wszystkie księgi oprawne wzoru 8 i 8a. jak wyżej podano, oprawne nie w płótno ale w papier, imitację płótna, 1 zł. taniej na każdym egzemplarzu.

UWAGA. Szczegółowe prospekty dotyczące kartotek oraz urządzeń kartotekowych (koniki i t. p.) wysyłamy na żądanie Rejestr mieszkańców wzór 6 i skorowidz do rejestru mieszkańców wzór 6a na żądanie oprawiamy w specjalne gatunki płótna oraz w półskórek t. j. grzbiety i rogi skórzane nabijane brązowymi guzami celem zabezpieczenia od wycierania oprawy. Zauważamy jednak, że guzy na okładce utrudniają wkładanie księgi do szafy i wogóle utrudniają manipulację książką.

Wszystkie oprawy wogóle zależnie od ich grubości wykonujemy mocno i trwale.

Wszystkie księgi o ile wymaga tego samo przeznaczenie książek są sznurowane i przygotowane do poślwiadczenia. Zapotrzebowane materiały zależnie od brzmienia zamówienia wysyłamy za zaliczeniem lub na otwarty rachunek.

Od rachunków regulowanych gotówką i wykupionych za zaliczeniem pocztowym udzielamy skonta w wysokości 3%.

Rachunki uiszczone po upływie miesiąca trzymiesięcznymi weksłami nie podlegają specjalnemu oprocentowaniu.

Przy zamówieniach większych nadsyłanych przez Wydziały Powiatowe lub Starostwa oraz Miasta warunki kupna oraz płatności do specjalnego omówienia.

We wszystkich sprawach wątpliwych, jak ogłaszaliśmy w swoim czasie, udzielamy wyczerpujących fachowych wyjaśnień i inform. Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Zamówienia kierować pod adresem: SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Ś-tokrzyska 13

W związku z nowym okólnikiem Ministra Rolnictwa w sprawie wprowadzenia w życie ustawy z dnia 21 marca 1931 r. o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 23 marca 1929 r. o opłatach od ogierów nieposiadających świadectw uznania (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 339) uprzejmie zawiadamiamy, iż posiadamy poszczególne rodzaje do druków, wykonane wg nowych przepisów, po następujących cenach:

Obwieszczenia	za 100 sztuk	4.00 zł.
Spis ogierów. Wzór Nr. 1	za 100 ark.	6.50 „
Zaświadczenie Wzór Nr. 2	za 100 sztuk	2.50 „
Pokwitowanie Wzór Nr. 3 w bloczkach po 50, podwójne za 1 blok		2.00 „
Deklaracje Wzór Nr. 4	za 100 sztuk	2.50 „
Cyfrowe zestawienie	za 100 ark.	4.00 „
Zaświadczenie ukończenia lat 15	za 100 sztuk	2.50 „
Zaświadczenie wady organicznej	za 100 sztuk	2.50 „
Wezwania przewidziane § 4 instrukcji Min.-Roln. dla zarządów gmin z dn. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk	2.50 „
Instrukcja Min. Roln. dla zarządów gmin z dn. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk	5.00 „

Powyżej wyszczególnione druki wysyłamy na każde żądanie z doliczeniem kosztów przesyłki. Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Warszawa, Świętokrzyska 13

Wydawnictwa Samorządowego Instytutu Wydawniczego „Nowe prawo o zakładach leczniczych”

JUŻ UKAZAŁA SIĘ książka, opracowana przez p. K. Prökla Radcę ministerjalnego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (Departament Służby Zdrowia), zawierająca obowiązujące przepisy prawne o organizacji i prowadzeniu zakładów leczniczych, a w szczególności teksty rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22 marca 1928 r. o zakładach leczniczych i rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 lutego 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 195.)

Książka ta zawierająca obszernie wyjaśnienie autora, będzie niezbędnym podręcznikiem dla pracy P.P. Dyrektorów szpitali i innych zakładów leczniczych, p.p. lekarzy powiatowych, Związków Komunalnych i innych osób interesujących się zakładami leczniczymi.

W opracowaniu

„Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego”

Książka ta w opracowaniu Rady ministerjalnego w Min. Spraw Wewn. D-ra Emila Wiesenberga, zawierać będzie zbiór przepisów prawnych oraz obszernie wyjaśnienia o dochodzeniu kosztów leczenia od wszystkich osób, instytucyj lub związków komunalnych pociąganych do zwrotu kosztów leczenia, o sposobie pokrywania tych kosztów i o obowiązującym przy tem trybie postępowania; podane również będą przepisy egzekucyjne, alimentacyjne i inne mające związek z przepisami o pokrywaniu kosztów leczenia.

Zamówienia nadsyłać pod adresem: Samorządowy Instytut Wydawniczy s. z. o. o. w Warszawie ul. Świętokrzyska 13.

cz. 13458/13/31

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.
NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.
KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFON 731-92.
ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 15 m. 15
TELEFON 442-43.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł. — 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucji komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25 taniej) za str. 200 zł. — 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, Aleksander Bogusławski, Dr. H. Le-Brun, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XIII.

WARSZAWA, 2 SIERPNIĄ r. 1931

Nr. 31.

TREŚĆ NUMERU 31: Oszczędności w samorządzie — W. Karpiński. Zajęcie sum komunalnych w kasach skarbowych — S. W. Przegląd orzecznictwa. Sprawy bieżące. Gmina wiejska i miejska: a) W sprawie działalności gminnych kas pożycz. — St. Ostrowski. b) Kronika gminna. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Przegląd wydawnictw. Ogłoszenia.

Wszystkie Instytucje Samorządowe winny umieszczać ogłoszenia (konkursy, przetargi, statuty, obwieszczenia i t.p.) w ich własnym organie tygodniku „SAMORZĄD“, przesyłając je do Samorządowego Instytutu Wydawniczego Sp. z o. o. w Warszawie.

Warszawa, Świętokrzyska 13.

31—52

Oszczędności w samorządzie

Ostatnie zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 1 lipca r. b. (okólnik Nr. 116), ujęte w 9 punktach, poleca wprowadzenie oszczędności w gospodarce związków komunalnych i wymienia działy, w których przede wszystkim powinny ulec redukcji wydatki. Okólnik nakazuje zmniejszenie wydatków conajmniej o 15%, gdyż w tym stopniu, jak wynika z powyższego okólnika, nastąpiło zredukowanie budżetu państwowego.

Zarządzenie z dnia 1 lipca r. b. jest faktycznie pierwszym oficjalnym wezwaniem związków komunalnych do wzięcia udziału w akcji zwalczania przeżywanego obecnie kryzysu.

O ile sam nakaz rządowy zredukowania wydatków w zasadzie nie budzi żadnych obaw, zwłaszcza, że już przedtem samorządy przystąpiły do gruntownej rewizji i zmniejszenia, niekiedy znacznie więcej niż o 15% swych budżetów, o tyle sposób, w jaki niektórzy kierownicy samorządowi wykonują ten nakaz — nasuwa szereg wątpliwości i uzasadnioną obawę, abyśmy nie wpadli z jednej krańcowości w drugą. — Dlaczego, zapyta nie jeden, jest ta obawa?

Otóż należy wziąć pod uwagę, iż był moment niepotrzebnego rozmachu w rozbudowie niektórych agend samorządowych, skutkiem czego mamy np.

takie kwiaty, jak silnie obsadzone referaty rolne przy sejmikach, gdy równolegle funkcjonuje (i to nieraz b. dobrze) organizacja rolnicza, natomiast w obrębie powiatu brak bibliotek publicznych; mamy np. niewykończony gmach szkoły rolniczej, którego budowę podjęto nie bacząc na to, że w sąsiednim powiecie takąż szkoła nie posiada wymaganej ilości uczniów. W innym znów powiecie wybudowano przepiękny gmach gimnazjalny i zadłużyło się powiat niepomiernie, stwarzając w nim sytuację bez wyjścia. Był to okres, w którym musiano coś robić; uważało się za objaw złego tonu — gdy rozsądek brał górę. Nie naszą rzeczą jest (i zresztą niepotrzebnie) doszukiwać się: dlaczego i pocią tak się robiło. Mylić się jest rzeczą ludzką. — Mylą się państwa, nieraz potężniejsze niż my, mylą się wielcy mężowie stanu i mogły mylić się samorządy, którym tembardziej powinno się to wybaczyć, iż nabrały rozmachu nieraz nie z własnej woli; nie posiadały przytem dostatecznego doświadczenia. Należy mimo to przypomnieć, że z lam pism samorządowych nieraz padały ostrzeżenia o potrzebie prowadzenia planowej gospodarki. Jedyną dla nas pociechą, — że wśród mylących się samorząd nie zajmuje pierwszego miejsca. Nakaz Ministra Spraw Wewnętrznych nie uważamy jako coś, czego wykonać nie

można, w szczególności—jeśli chodzi o punkty 1—6. Przeciwnie, niektóre punkty powitać należy z gorącym uznaniem, jak np. p. p. 2 i 6.

Okólnik Nr. 116 powinien być wyzyskany jako okazja do nawrotu z błędnej drogi, na jaką wkroczyły niektóre samorzady, a więc i do poprawienia uczynionych błędów, do których raczej lepiej się przyznać, nawet z rumieńcem zażenowania, niż trwać nadal w fałszywej ambicji i pozycji.

Ażeby uniknąć nowych błędów, t. j. przy okazji wykonywania słusznego nakazu Ministra Spr. Wewnętrznych, a więc reprezentanta najwyższej władzy nadzorczej, należy bezwzględnie ułożyć sobie plan działania, z wybitnym udziałem reprezentacji komunalnych, w których głębokie doświadczenie (zwłaszcza teraz) wierzyliśmy i wierzymy. Akcja oszczędnościowa (należy przypuszczać) trwać będzie w samorządach nie tylko w r. 1931/32, lecz przeciągnie się i na następne lata. To też wreszcie należy — a dziś nie przedstawia to trudności — opracować plan przejścia do realnej pracy.

Przedewszystkiem, jesteśmy zdania, że samorzady powinny przeprowadzić dokładną rejestrację swych długów, gdyż zdarza się, że trzykrotnie nadsyłane wykazy są różne, co świadczy o braku dokładnej ewidencji zadłużenia. Następnie należy ustalić, (a przynajmniej zdążyć do tego), sposób spłaty długów. Po otrzymaniu rezultatów zadłużenia należy w dokładny sposób ustalić rodzaj i wartość majątku, wprowadzając saldo ujemne lub dodatnie (w zależności od stanu zadłużenia i majątku.) Nowe długi zaciągać winniśmy tylko w razie istotnej potrzeby i jedynie za zgodą władz nadzorczych.

Najważniejszym jest jednak, żeby zdążyć do regularnej spłaty długów (wszelkich zobowiązań — włącznie i weksli), by w ten sposób pozyskać pełne zaufanie i miano akuratnego dłużnika. — To w dobie oszczędności i sanacji gospodarki samorządowej uważamy za najglówniejsze. Ponieważ jak zaznaczyliśmy, okólnik Nr. 116 będzie dla większości samorządów jedynie podstawą do nawrotu z mylnej drogi przeto po ustaleniu zobowiązań — należy wyszukiwać źródła ich pokrycia.

Zgodnie z duchem nakazu Ministra Spraw Wewnętrznych — samorzady powinny ograniczyć się wyłącznie do finansowania koniecznych zadań i obowiązków, a resztę poczynić dokonywać dopiero w miarę pozostałych rozporządzalnych środków, unikając nowych obciążeń podatkowych. W żadnym wypadku nie należy pozwalać na przekraczanie budżetów i unikać dodatkowych (zwłaszcza po fakcie dokonanych). Przedsiębiorstwa powinny być wyłącznie samowystarczalne — w przeciwnym razie mają ulec redukcji, przyczem — zdaniem naszym — należy również zrewidować, czy subsydjowane instytucje nie prowadzą deficytowych przedsiębiorstw, gdyż obowiązek tej rewizji wynika z zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Gdy mowa o likwidacji niektórych agend — to należy znaleźć takie rozwiązanie, aby nie nastąpiło

zupelne zniszczenie warsztatu zapoczątkowanej pracy, jeśli praca ta ma dać owoce ogółowi. Słusznie także będzie zrewidowanie swego stanowiska przez powiatowe związki komunalne, czy należy kontynuować niektóre prace w zastępstwie gmin, jak np. budowę szkół, co wywoływało i wywołuje szereg zastrzeżeń i t. d.

Aczkolwiek poszczególne reprezentacje komunalne znajdują (mając owoc dotychczasowej pracy na oku) dobre rozstrzygnięcie zadania, wynikającego z okólnika Nr. 116, to należy zapoznać się ze zdaniem w tej sprawie innych działaczy samorządowych, którzy przypuszczać należy, zabiorą głos w tej sprawie.

Na początek pozwalam sobie wyrazić mniemanie, iż okólnik Nr. 116 jeśli chodzi o oszczędności samorządowe — nie będzie ostatnim, gdyż niektóre kwestje wymagają dalszych uzgodnień i zarządzeń rządowych. Do takich zaliczamy — jako najważniejsze i najpilniejsze:

a) nieprzerzucanie na samorząd zadań bez równoczesnego wskazania źródeł pokrycia i wydanie nowej ustawy o finansach komunalnych;

b) stworzenie stopnia odpowiedzialności dla kierowników związków komunalnych za przekraczanie lub zmianę pozycji budżetowych oraz czynienie wydatków, nie objętych budżetem, na własną rękę;

c) uzyskanie odroczenia spłaty lub rozłożenia na dogodniejsze raty uciążliwych długów, bądź innego sposobu przyjsia z pomocą samorządom, nadmiernie obciążonym długami; wogóle zajęcie się sprawą długów związków komunalnych;

d) układanie planu przez Rady wojewódzkie w kwestjach, dotyczących całego województwa, jak np. szkoły rolnicze, większe szpitale, domy i zakłady opiekuńcze i t. d.

e) odstąpienie w budownictwie szkolnem od obecnych warunków i stworzenie norm oraz wymagań, umożliwiających gminom wnoszenie drewnianych budynków szkolnych i udzielanie gminom budulca z lasów państwowych na długoterminowe bezprocentowe raty;

f) rozgraniczenie szeregu kompetencji i uniknięcie w ten sposób płacenia tym samym osobom podwójnych pensyj (ze skarbu państwa i samorządu), zwłaszcza w akcji związanej z podniesieniem rolnictwa, zakładania straży pożarnych i t. p.;

g) rozstrzygnięcie kwestji zaległych kosztów leczenia, zwłaszcza za umysłowo-chorych;

h) znowelizowanie i wydanie szeregu ustaw, zwłaszcza drogowej i o podwodach, oraz uproszczenie systemu podatkowego;

i) odciążenie gmin i miast od szeregu zbędnych czynności z zakresu poruczonego, zwłaszcza w dziale zbierania statystyki i składania różnych sprawozdań;

k) uregulowanie kwestji prac doświadczalnych na fermach, ośrodkach, stacjach i t. p., które z reguły są deficytowe.

l) zwolnienie związków komunalnych od obowiązku ponoszenia części kosztów leczenia niektórych członków kas chorych.

Kończąc te uwagi, nie mogę pominąć milcze-

niem, iż do współpracy z władzami wojewódzkimi, którym przypada w udziale nadzór nad ścisłym wykonaniem okólnika Nr. 116, należałoby wciągnąć (i to bardzo wydatnie) czynnik obywatelski reprezentowany w Radach i Wydziałach Wojewódzkich, jak to uczyniono już w jednym województwie. Organa kolegjalne tego województwa wypowiedziały szereg

nader cennych, życiowo ujętych, uwag o potrzebie i metodach oszczędzania w samorządach powiatowych, miejskich i gminnych. Sądzymy, że z pośród organów kolegjalnych innych województw padną niemniej ważne uwagi, godne niezwłocznego wprowadzenia ich w czyn.

Wacław Karpiński.

Zajęcie sum komunalnych w kasach skarbowych

Liczba tego rodzaju zajęć wykazuje wzrost, utrudniając niewątpliwie gospodarkę funduszami publicznymi w związkach komunalnych. Przyczyniają się tu bezwątpienia ogólne trudności gospodarcze, jakie przeżywamy, ale odnosi się wrażenie, że ten praktyczny dla wierzyteli samorządu sposób windykowania należności wchodzi w zwyczaj i dlatego warto się nad nim zastanowić.

Łatwo zrozumieć i uznać za ową przykrą jednak konieczność zatrzymanie sum komunalnych w kasach skarbowych na pokrycie ściągniętych a przetrzymanych przez związki komunalne sum skarbowych, czy innych publiczno-prawnych należności; można usprawiedliwić w pewnych warunkach zajęcie na pokrycie spłaty długów na rzecz publiczno-prawnych instytucji finansowych. Trudno natomiast spokojnie patrzeć na zajęcia dokonywane niekiedy przez władze skarbowe z powodu niewykonania w oznaczonym terminie pewnych czynności rejestracyjnych i wymiarowych lub sprawozdawczych do podatków państwowych, pobieranych przez organa komunalne; nie można pogodzić się ze sprowadzeniem omawianych zajęć do roli normalnego niemal środka manipulacyjnego, jak to czyni § 5 Rozporządzenia wykonawczego w sprawie dodatków mieszkaniowych dla nauczycieli szkół powszechnych.

Kto zna warunki finansowe gmin wiejskich i tempo osiąganych wpływów budżetowych — ten wie dobrze, że np. uposażenia pracowników gminnych są regulowane długotrwałymi ratami, bo gotówka albo nie wpływa w dostatecznej na ich pokrycie wysokości albo musi być przecież częściowo zużyta na pokrycie pilnych wydatków na cele gospodarcze. Czy w tych warunkach da się pogodzić z poczuciem elementarnej sprawiedliwości automatyczne niejako zajmowanie wpływów wskutek minimalnego uchylenia terminu nawet na część należnego dodatku mieszkaniowego. (Mimoходом zaznaczymy, że rozporządzenie to wydano w czasie kiedy Skarb Państwa zalegał z dość znacznymi sumami z tego samego tytułu z okresu przed wejściem w życie Rozporządzenia Pr. Rzplitej o pokrywaniu dodatku mieszkaniowego przez samorząd).

Tę metodę regulowania przez samorząd należności można z równą słuszością rozszerzyć na inne dziedziny a gospodarka w związkach komunalnych stanie się fikcją — dysponować funduszami będą Kasy Skarbowe. Trudno się z tem pogodzić

z punktu widzenia samorządowego, ale z drugiej strony trzeba uprzytomnić sobie, że rozszerzenie zajęć sum komunalnych w pewien sposób pobudza do nieregulowania należności w terminie, bo „co komu potrzebne to sobie sam zabierze”. Wchodzimy w ten sposób także na drogę, która wbrew wielokrotnie zgłaszanym ze strony samorządu postulatom nie jest przyjęta, na drogę bezpośredniego zatrzymywania sum komunalnych z dodatków do podatków państwowych w kasach związków komunalnych.

Podniósłszy ten ostatni moment raczej ubocznie i powracając do istoty omawianego zagadnienia musimy zgłosić zasadę naczelną, iż w żadnym wypadku zajęcia sum komunalnych w kasach skarbowych nie powinny być traktowane jako normalny sposób regulacji należności. — Winny być traktowane jedynie jako represje z powodu uporczywego zalegania z publiczno-prawnymi należnościami, jako środek zupełnie wyjątkowy będący stwierdzeniem złej woli lub wybitnej niegospodarności organów związku komunalnego. Drugim postulatem, który winien być w tej dziedzinie zachowany to niestosowanie represji materialnych za braki organizacyjne i manipulacyjne (jak wspomniane wyżej nieterminowe prace wymiarowe). Wreszcie trzecim postulatem musi być dokonywanie zajęć przez, względnie za zgodą lub wiedzą właściwej władzy nadzorczej nad danym związkiem komunalnym (przypuśćmy z zagwarantowanym udziałem reprezentanta wierzytela). W ten tylko sposób uniknąć można ewentualności dokonywania zajęć bez pokrycia (bo w danym terminie wzięły całe wpływy inne zajęcia), uzyskać niezbędną planowość zajęć i ich istotnie represyjny i wychowawczy charakter, wreszcie, co najważniejsze zapewnić można nierujnowanie gospodarki samorządowej przez czynniki nie orjentujące się w aktualnej wewnętrznej sytuacji dłużnika i nie dostrzegające doniosłości zadań dobra publicznego, które tu i ówdzie skłaniają do nieterminowych uiszczeń.

Stosowanie tego przykrego moralnie i niepożądanego gospodarczego środka z należytą rozwagą złagodzi jego zasadnicze ujemne skutki gospodarcze i spełni rolę wychowawczą. Natomiast mechaniczne, powszechne i niekoordynowane dokonywanie zajęć dezorganizuje samorząd gospodarczo i moralnie.

S. W.

Przegląd orzecznictwa

PODATKI I OPŁATY KOMUNALNE OD BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO.

Przepis par. 106 statutu Banku Gospodarstwa Krajowego, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 maja 1924 r., Dz. Ust. poz. 478, nie stanowi podstawy prawnej do zwolnienia tegoż Banku od podatków i opłat komunalnych.

Wyrok Najwyż. Tryb. Administr. z dnia 11 marca 1931 r. L. Rej. 1132/29.

Nakazem płatniczym Nr. 5520 z dnia 8 września 1927 r. wymierzył Wydział Powiatowy w S. na zasadzie artykułu 19 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 roku, Dz. Ust., poz. 32 r. 1921, specjalną opłatę drogową Bankowi Gospodarstwa Krajowego za rok 1927, w kwocie 469 zł. 46 gr., obliczoną w stosunku 37% od kwoty 1268 zł. 82 gr., wymierzonej temuż Bankowi tytułem państwowego podatku od nieruchomości.

Odwolania przeciwko powyższemu wymiarowi nie uwzględnił Wojewoda S. decyzją z dnia 6 grudnia 1928 roku k. s. a. 10667/1, wychodząc z założenia, iż zarzut odwołania, jakoby Bank Gospodarstwa Krajowego, jako instytucja państwowa, nie podlegał obowiązkowi płacenia opłaty drogowej, nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawnych.

W skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego pełnomocnik Banku Gospodarstwa Krajowego wniosł o uchYLENIE orzeczenia Wojewody S. z następujących powodów:

Odwolanie swe oparł Bank Gospodarstwa Krajowego na postanowieniu § 100 swego statutu, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 maja 1924 r., poz. 478 Dz. Ust., ponieważ ten paragraf zwalnia Bank od obowiązku opłacania wszelkich innych podatków prócz podatków od nieruchomości i podatku gruntowego. Przepis ten, zdaniem Banku, nie może być tłumaczony w tym sensie, że skoro Bank ten opłaca podatek od nieruchomości, to tem samym jest on również obowiązany do uiszczania specjalnej opłaty drogowej dlatego, że wymiar tej opłaty opiera się na poborze państwowego podatku od nieruchomości. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ustawodawca, nakładający na Bank Gospodarstwa Krajowego w § 106 jego statutu jedynie obowiązek opłacania dwóch szczegółowo wymienionych podatków, zwolnił tenże Bank, jako instytucję państwową, od wszystkich innych podatków państwowych jak również od opartych na podatkach opłat samorządowych.

W odpowiedzi na skargę władza pozwana wywodzi, że ulgi z § 106 statutu Banku Gospodarstwa Krajowego dotyczą tylko podatków, do których atoli specjalna opłata drogową nie należy, ponadto, skoro podstawą dla wymiaru tej opłaty jest fakt płacenia państwowego podatku od nieruchomości a skarżący od tego podatku nie jest zwolniony, nie może być tem samem wolnym od płacenia przywiązanych do tego podatku opłat drogowych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny, rozpatrując niniejszą sprawę, rozważył, co następuje.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 maja 1924 r. o połączeniu (fuzji) Państwowych Instytucyj Kredytowych w Bank Gospodarstwa Krajowego, Dz. Ust. poz. 477, w art. 1 postanawia, że Polski Bank Krajowy, Państwowy Bank Odbudowy i Zakład Kredytowy Miast Małopolskich zostają złączone w jeden Bank pod firmą Bank Gospodarstwa Krajowego, któremu przysługują wszystkie przywileje, nadane w odnośnej ustawie obecnie fuzjonowanym Bankom.

Artykuł zaś 2 tegoż rozporządzenia postanawia, że statut Banku Gospodarstwa Krajowego wyda Minister Skarbu na zasadach, zawartych w niniejszym rozporządzeniu.

Zauważyć jednocześnie należy, że ustawa o jednym z fuzjonowanych Banków, mianowicie usta-

wa z dnia 23 marca 1922 r. o Państwowym Banku Odbudowy, Dz. Ust. poz. 217, zawierała w art. 17 postanowienie, że Bank ten wolny jest od wszelkich podatków bezpośrednich.

Wydany na podstawie powyższego upoważnienia i przepisu statut Banku Gospodarstwa Krajowego, stanowiący załącznik do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 maja 1924 r., Dz. Ust. poz. 478, zawiera w § 106 postanowienie, że majątek i dochody Banku zwolnione są od podatków, za wyjątkiem podatku od nieruchomości i podatku gruntowego.

Analizując przepis § 106 celem rozwiązania zagadnienia, czy dotyczy on jedynie podatków państwowych, czy też rozciąga się również na podatki komunalne, Najwyższy Trybunał Administracyjny dochodzi do wniosku, że zwolnienia, przewidziane tym przepisem, dotyczą jedynie podatków państwowych. Jeżeli bowiem statut nie zwalnia Banku Gospodarstwa Krajowego, chociaż jest on instytucją państwową (vide art. 3 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 marca 1924 r. i § 2 statutu Banku Gospodarstwa Krajowego) nawet od wszystkich podatków państwowych („za wyjątkiem podatku od nieruchomości i podatku gruntowego“), to tem bardziej przewidziane zwolnienia nie mogą sięgać w dziedzinę bardziej odległą od danin państwowych, a mianowicie w dziedzinę podatków komunalnych. Gdyby prawodawca miał na myśli zwolnienia również tego rodzaju, niewątpliwie wypowiedziałby to *expressis verbis*, jak to zresztą uczynił w szeregu innych ustaw i rozporządzeń, dotyczących analogicznych przedmiotów. Dla przykładu dość wspomnieć § 21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1924 r. o Pocztowej Kasie Oszczędności, Dz. Ust. poz. 545, który w ustępie 2 głosi, iż Pocztowa Kasa Oszczędności jest wolną od osobistych podatków państwowych i komunalnych, albo art. 18 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o Monopolu Tytoniowym Dz. Ust. poz. 409, który dla wszelkiego rodzaju majątku państwowego monopolu tytoniowego przewiduje zwolnienia od wszelkich ciężarów, opłat, podatków i danin na rzecz Państwa lub związków komunalnych, albo wreszcie art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. o monopolu spirytusowym, Dz. Ust. poz. 289, który niezależnie od zwolnień na rzecz Państwa wyraźnie również przewiduje zwolnienie od podatków na rzecz Związków Komunalnych.

Gdy więc § 106 statutu Banku Gospodarstwa Krajowego nie dotyczy wogóle podatków samorządowych i od nich nie zwalnia, to już tylko jako drugorzędny motyw przedstawia się okoliczność, iż opłaty drogowe *quaestio* nie są, jak już Najwyższy Trybunał Administracyjny wyjaśnił w szeregu swych wyroków, a w szczególności z dnia 18 lutego 1925 r. L. rej. 1507/24, podatkami w rozumieniu finansowych ustaw komunalnych.

Z powyższych względów Najwyższy Trybunał Administracyjny oddalił skargę, jako nieuzasadnioną.

Sprawy bieżące

W SPRAWIE POKRYWANIA PRZEZ SKARB PAŃSTWA CZĘŚCI WYDATKÓW POW. ZW. KOM. NA BIURA ZARZĄDÓW DROGOWYCH.

Wobec złączenia w rękach wydziałów powiatowych administracji dróg samorządowych i państwowych i wobec faktu, że dla administracji tych obu rodzajów dróg istnieje wspólne biuro, powstają w praktyce niejednokrotnie trudności oraz nieporozumienia przy podziale między powiatowe związki komunalne i Państwo (Ministerstwo Robót Publicznych) kosztów dostarczenia i utrzymania tych biur.

Dla usunięcia zdarzających się w tym względzie niewłaściwości wydało Ministerstwo Robót Publicznych do dyrekcji robót publicznych w województwach centralnych, wschodnich i południowych okólnik (L. XI—3945), w którym m. i. wyjaśniło, co następuje:

W myśl § 25 instrukcji z dnia 11. VIII. 1928 r. (Mon. Pol. Nr. 202) oraz instrukcji z dn. 9. XI. 1929 r. (Mon. Pol. Nr. 298) powiatowym związkom komunalnym mają być przekazywane kredyty za dostarczenie i utrzymanie biur zarządów drogowych dla celów administracji dróg państwowych odpowiednio do stosunku wysokości wydatków na cele dróg państwowych i niepaństwowych. W województwach południowych należy się powiatowym związkom komunalnym również zwrot wydatków za dostarczenie i utrzymanie biur zarządów drogowych dla celów administracji tych dróg niepaństwowych, które utrzymywane są z budżetu Ministerstwa Robót Publicznych, jako przekazane po byłym Tymczasowym Wydziale Samorządowym (b. dróg państwowych i b. krajowych), a w szczególności w myśl §§ 1 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5. VII. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72).

Do wydatków na dostarczenie biura i jego utrzymanie — w myśl cytowanego wyżej § 25 instrukcji, ustęp 1 — zalicza się dostarczenie dla zarządu drogowego odpowiedniego lokalu z potrzebnym urządzeniem biurowym, oświetlenie, opał, utrzymanie lokalu w należytym stanie, dostarczenie materiałów biurowych (przyborów do pisania, rysowania i t. p.) oraz dostarczenie odpowiednich pracowników kancelaryjnych i służby.

Jeśli chodzi o wysokość udziałów w wydatkach na dostarczenie i utrzymanie biur drogowych — to odpowiadać ona ma stosunkowi dokonanych wydatków na drogi państwowe i niepaństwowe, zaś wyznaczenie i wypłata istotnie przypadającego udziału następować powinna po zamknięciu budżetu za dany okres budżetowy i po zestawieniu wydatków budżetowych.

Ażeby jednakże już w ciągu danego okresu budżetowego zapewnić powiatowym związkom komunalnym środki na biura dla celów administracji dróg, utrzymywanych kosztem Państwa, mają dyrekcje robót publicznych wypłacać udziały z przekazywanych im sum zaliczkowo.

Wysokość zaliczek na poczet udziałów wyznaczać należy na podstawie stwierdzonych wydatków za ubiegły okres budżetowy, obliczając stosunek po-

czynionych wydatków na drogi, utrzymywane kosztem Państwa i wydatków na drogi, utrzymywane kosztem samorządów, a następnie obliczając w tym stosunku z kwot, wydanych na dostarczenie i utrzymanie biur, udziały, przypadające na budżet Ministerstwa Robót Publicznych.

Wypłaty zaliczek na poczet udziałów należy dokonywać do końca okresu budżetowego, a po jego upływie powinny dyrekcje robót publicznych przeprowadzić ostateczne obliczenie udziałów na zasadzie stosunku rzeczywistych wydatków na drogi, utrzymywane kosztem Państwa i utrzymywane kosztem samorządów i następnie w ciągu nowego okresu budżetowego wyrównać całą należność powiatowych związków komunalnych.

Poza tem Ministerstwo Robót Publicznych zwróciło uwagę, że w odnośne rozrachowania należności powiatowych związków komunalnych nie mogą wchodzić wynagrodzenia niższych funkcjonarjuszów, jak również wydatki na wynagrodzenia niższej służby drogowej, gdyż wydatki na wymienione wynagrodzenia są przewidziane oddzielnie w dz. I, § 1, budżetu Państwowego Funduszu Drogowego.

W wypadku, gdy pewien pracownik z pośród niższych funkcjonarjuszów lub służby drogowej spełnia czynności na rzecz dróg, utrzymywanych ze Skarbu Państwa, oraz dróg, utrzymywanych kosztem samorządu, to za czynność taką należy odnośne części uposażenia pracownika ustalić według powyżej ustalonego klucza wydatków państwowych i samorządowych i przy obliczeniu zwrócić względnie potrącić.

W SPRAWIE UCHWAŁ RAD MIEJSKICH O ZACIĄGANIU POŻYCZEK.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało w powyższej sprawie do Panów Wojewodów w Warszawie, Łodzi, Lublinie, Kielcach i Białymstoku okólnik Nr. 134 z dnia 16. VII. 1931 r. treści następującej:

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zauważyło, że w niektórych miastach ustaliła się praktyka odbywania w jednym i tym samym dniu 2-ch kolejnych posiedzeń rady miejskiej, wymaganych art. 33, ustęp drugi, dekretu o samorządzie miejskim z dnia 4 lutego 1919 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 13, poz. 140), w celu powzięcia uchwał o zaciągnięciu pożyczki.

Praktykę tego rodzaju należy uznać za sprzeczną z intencją ustawodawcy, jaka wynika z powyższego dekretu przy ściślejszej analizie jego postanowień miarodajnych dla omawianej kwestji.

Sprawy, przekazane dekretem z dnia 4 lutego 1919 r. kompetencji rad miejskich, w zależności od ilości warunków, których spełnienie ma decydujące znaczenie dla ważności odnośnych uchwał, możnaby podzielić na kilka kategorii.

Kategorię spraw, przy załatwianiu których ważność uchwał rad miejskich dekret z dnia 4 lutego 1919 r. uzależnił od spełnienia największej ilości wa-

runków, stanowią sprawy pożyczek, zaciąganych przez gminy miejskie. Warunkami temi są:

1. kwalifikowane quorum na posiedzeniu rady miejskiej (art. 33, ust. 1);
2. kwalifikowana większość głosów (art. 34);
3. powzięcie uchwał na 2-ch kolejnych posiedzeniach rady miejskiej (art. 33, ust. 2);
4. zatwierdzenie uchwał przez władzę nadzorczą (art. 38 w związku z art. 21, p. 2, dekretu których to artykułów postanowienia zastąpione następnie zostały przez przepis art. 33 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747, — zmieniający w pewnej mierze niniejszy warunek).

Z ilości wymienionych warunków, jak i rodzaju tych warunków jasno przebija intencja ustawodawcy, aby sprawy pożyczek ze względu na ich znaczenie i skutki dla gmin były decydowane po należytem i wszechstronnem rozważeniu oraz przy udziale możliwie wszystkich członków rady miejskiej. Wyrazem tej intencji jest przedewszystkiem ustanowienie warunku, wynoszenia uchwał o zaciągnięciu pożyczki na 2-ch kolejnych posiedzeniach rady miejskiej.

Odbycie 2-ch kolejnych posiedzeń rady miejskiej w jednym i tym samym dniu nie czyni zadość wymienionej wyżej intencji ustawodawcy, gdyż brak odpowiedniego dystansu czasu pomiędzy posiedzeniami nie pozwala członkom rady na głębsze zastanowienie się nad sprawą zaciągnięcia pożyczki przed powzięciem 2-jej uchwały, jako też w znacznej mierze uniemożliwia decydowanie o sprawie pożyczki tym wszystkim członkom rady, którzy z powodów przemijających nie mogli wziąć udziału w 1-szem posiedzeniu rady.

Z uwagi na powyższe należy przyjść do przekonania, że 2 kolejne posiedzenia rady miejskiej, zwoływane zgodnie z art. 33, ustęp drugi, dekretu o samorządzie miejskim i w celu powzięcia uchwał o zaciągnięciu pożyczki, winien dzielić co najmniej czas 1-go dnia.

Odnosnie do warunków, dotyczących uchwał rad miejskich o zaciąganiu pożyczek, a wymienionych wyżej pod 1) i 2), — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przy sposobności jednocześnie zaznacza:

1) że quorum, stanowiące 2/3 członków rady miejskiej, należy obliczać od ustawowego składu rady (patrz okólnik Min. Spraw Wewnętrznych Nr. 151, z dnia 9 listopada 1921 r., Dz. Urz. Min. Spr. Wewnętrznych Nr. 2 z 1922 r. poz. 34), oraz 2) że

ułamki, mogące powstawać przy obliczaniu quorum, jaki kwalifikowanej większości (2/3) głosów, bez względu na ich wysokość winny być podnoszone do jednostki.

BUDOWA SZKOŁY PRZEZ KILKA SASIADUJĄCYCH Z SOBA GMIN.

W powyższej sprawie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało do wszystkich Panów Wojewodów okólnik Nr. 130 z dnia 16 lipca 1931 r. treści następującej:

Ustawa z dnia 17. II. 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (Dz. P. R. P. Nr. 18, poz. 144) w art. 2 przewiduje co następuje: — jeżeli szkoła jest przeznaczona dla ludności dwu lub więcej gmin, obowiązek budowy szkoły, oraz pomieszczeń dla nauczycieli ciąży na tej gminie, na której terytorjum znajduje się siedziba szkolna. Pozostałe gminy obowiązane są jednak pokryć przypadającą na nie część kosztów, związanych z wykonaniem tego obowiązku. Udział w wydatkach ustalają gminy zainteresowane; w razie niedojścia do porozumienia, odpowiednie władze powiatowe; jeżeli gminy należą do różnych powiatów — wojewódzkie, jeżeli należą do różnych województw — Minister Spraw Wewnętrznych.

Przepisy powyższe nie wyczerpują jednak wielu kwestji prawnych jakie w związku z budową mogą powstać jak np. sprawy udziału zainteresowanych w zarządzie budowy, sprawy własności wybudowanych gmachów i t. d. w związku z czem w praktyce powstają oraz mogą powstawać na tem tle różne nieporozumienia.

Z powyższych względów Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Pana Wojewodę o pouczenie gmin, by w wypadkach, jakie przewiduje art. 2 cytowanej na wstępie ustawy właściwe gminy tworzyły w tym celu związki międzykomunalne, celem zabezpieczenia wszystkim zainteresowanym gminom przy budowie praw, odpowiadających wkładom tych gmin.

Jednocześnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi Panów Wojewodów o ostrzeżenie gmin, iż, w wypadku nieutworzenia przy budowie przez kilka zainteresowanych gmin związku międzykomunalnego, mieć będą w praktyce w omawianej sprawie zastosowanie przepisy cyt. art. 2 z których nie wynikają żadne uprawnienia przy budowie (ustalanie kosztorysu, budżetu i t. d.) dla gmin, na terenie których nie znajduje się nowobudowany budynek szkolny, a tylko obowiązek j. np. płacenie części kosztów budowy.

MELJORACJE NA POLESIU. W dniu 15 lutego 1928 r. ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o utworzeniu Biura Projektu Meljoracji Polesia. Wykonanie planu ma być zrobione w ciągu lat czterech. W ciągu lat dwóch wykonano w stosunku do zamierzonego programu 12% badań geologicznych, 20% gleboznawczych, 16% florystyczno-torfowych, 31% zdjęć inżynierskich w polu i t. p.

Przewiduje się, iż cały plan będzie wykończony w ciągu r. 1933. Według sprawozdania ekspertów Ligi Narodów, kosztorys osuszenia Polesia rozpada się na pięć części, a mianowicie:

1) regulacja rzek żeglownych (Prypeć od Pińska do granicy rosyjskiej, kanał Bug — Dniepr, 50 klm. rzeki Styru, 20 klm. rzeki Horynia, Jasiołda od kanału Ogińskiego do ujścia) = 80 milj. zł.;

2) regulacja głównych rzek spławnych (Prypeć powyżej Pińska do ujścia rz. Turji 160 klm., 40 klm. rzeki Turji, 60 klm.

DO

PRENUMERATORÓW TYGODNIKA „Samorząd“ i ODBIORCÓW Sam. Inst. Wyd.

Zwracamy się tą drogą do PP. Prenumeratorów i Odbiorców naszych wydawnictw i druków z prośbą, ażeby przy przesyłaniu należności za prenumeratę, wydawnictwa lub druki wyszczególniali na odwrocie blankietu P. K. O. lub przekazu pocztowego za co daną należność wpłacają.

Nadto prosimy WYDZIAŁY POWIATOWE, które zamawiają u nas wydawnictwa i druki, następnie, wydawnictwa te rozsyłają do gmin, położonych na swym terenie a należność za druki i wydawnictwa gminy przesyłają bezpośrednio do nas, — ażeby zakomunikowały gminom, by przy przesyłaniu należności powoływały się na odnośny Nr. rachunku Samorządowego Instytutu Wydawniczego.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Wieluchy, 100 klm. rz. Stubło, Jasiołda powyżej kan Ogińskiego, 150 klm. i Łań 130 klm.) = 45 milj. zł.;

3) regulacja innych rzek około 1200 klm. 48 milj. zł.;

4) kanały odwadniające, które obejmują około 5.500 000 m. sześć. robót ziemnych = 23 milj. złotych;

5) odwodnienia 2 i 3 rzędu, mające przysposobić do uprawy 1.500.000 ha = 225 milj. zł.

Wynika stąd, że suma ogólna wynosi 421 milj. zł. Opłacalność projektowanych robót opiera się na 3 faktach: jednym jest podniesienie wartości łąk zmeljorowanych od 4 do 8 razy, drugi — powiększenie ilościowe zbiorów, a trzecim polepszenie jakości siana, a zatem i wartości przynajmniej 3 krotnie. Przyjmując pod uwagę jedynie powiększenie wartości gruntu ze 100 zł. za 1 ha do zł. 400, otrzymamy przy zmeljorowaniu 1500000 ha gruntów, podwyższenie wartości o 450 milj. zł., a zatem znajdziemy pokrycie przewidywanych kosztów.

Oczywiście do tego obrazu należy dodać korzyści, jakie wypływają z podniesienia bogactwa Polesia przez zmeljorowanie, dla Państwa, samorządu i ogółu ludności. Ta okoliczność każe wnioskować, iż przedsiębiorstwo dla osuszenia błot poleskich dałoby się skonstruować w ten sposób, by posiadało budżet całkowicie zrównoważony. Niewątpliwie, w kosztorysie ekspertów Ligi Narodów są poważne luki, w szczególności przysposobienie do uprawy pociągnie za sobą znacznie większe koszta, aniżeli 150 zł. na ha. Dlatego też ułożenie dokładnego kosztorysu należy odłożyć do czasu ukończenia opracowywanego projektu meljoracji. Jedno jest pewnym, że sprawa jest z punktu widzenia gospodarczego niezwykle ważna, jeśli przypomnimy, że rozchodzą się o poprawę gruntów na obszarze prawie 1/7 części Państwa, która obecnie żywi zaledwie 1/20 część jego ludności.

BUDOWA SZKÓŁ Powszechnych w województwie lubelskim w r. ubiegłym (od 1/XI. 1929 do 1/XI 1930). Mimo ciężkich warunków finansowych w okręgu szkolnym lubelskim było w budowie 100 budynków szkolnych, w nich zaś 820 sal szkolnych, z tych oddano do użytku 275 sal, pozostaje zatem do wykończenia 545 sal szkolnych a mianowicie:

1. w powiecie lubelskim było w budowie 7 budynków (40 sal) z czego wykończono i oddano do użytku 29 sal, pozostaje do wykończenia 11 sal.

2. w powiecie biłgorajskim są w budowie 3 budynki o 35 salach. W r. 1930 nie oddano do użytku ani jednej sali,

3. w pow. chełmskim było w budowie 9 bud. szkolnych o 74 salach, wykończono i oddano do użytku 21 sal, pozostaje do wykończenia 53 sale.

4. w pow. hrubieszowskim były w budowie 2 szkoły — 31 sal — z czego wykończono 17 sal — pozostaje do wykończenia 14 sal.

5. w pow. janowskim budują 4 szkoły — 43 sale — z czego wykończono i oddano do użytku 7 sal — pozostaje do wykończenia 36 sal.

6. w pow. konstantynowski nic nie budowano.

7. w pow. garwolińskim jest w budowie 7 szkół — 66 sal.

8. w pow. krasnostawskim było w budowie 6 szkół — 60 sal, z czego wykończono 19 sal.

9. w pow. lubartowskim były w budowie 4 szkoły — 44 sale, z czego wykończono 24 sale.

10. w/m. Lublinie buduje się 1 szkoła o 18 salach — wykończono i dano do użytku 6 sal.

11. w pow. lubelskim było w budowie 14 budynków — 83 sale, z czego wykończono 47 sal.

12. w pow. lukowskim były w bud. 2 szkoły o 12 salach. W ciągu roku nie wykończono ani jednej sali.

13. w pow. puławskim były w budowie 4 budynki szkolne o 41 salach — z czego wykończono 20 sal.

14. w pow. radzyńskim były w budowie 4 szkoły o 21 salach, z czego oddano do użytku 3 sale.

15. w pow. siedleckim było w budowie 9 szkół, 48 sal, z czego oddano do użytku 19 sal.

16. w pow. sokolowskim były w budowie 4 szkoły — 34 sale, z czego wykończono i oddano do użytku 18 sal.

17. w pow. tomaszowskim było w bud. 5 szkół o 48 salach — z czego wykończono 13 sal.

18. w pow. węgrowskim były w budowie 2 szkoły o 20 salach, z czego wykończono 10 sal.

19. w pow. włodawskim było w budowie 5 szkół, 40 sal, z czego oddano do użytku 16 sal.

20. w pow. zamoyskim było w budowie 8 szkół o 62 salach, z czego wykończono tylko 6 sal.

Na budowę tych szkół w roku 1930 udzielono ze skarbu państwa 1.280.000 zł. zasiłków bezzwrotnych i 825.000 zł. pożyczek — razem 2105.000 zł.

Jeżeli porównamy liczbę wykończonych w r. 1930 sal (275) z sumą jaką Związki komunalne otrzymały w tym czasie ze skarbu państwa dojdziemy do wniosku, że akcja budowlana na terenie okręgu szkolnego lubelskiego utrzymała się w r. 1930 jedynie dzięki wybitnej pomocy rządowej.

Z SEJMIKU MAKOWSKIEGO. Sejmik makowski na posiedzeniu swym w dniu 13 czerwca r. b. rozpatrywał między innymi sprawę lokali dla szkół powszechnych oraz sprawę opodatkowania gruntów zalesionych, uchwalając w powyższych kwestiach następujące wnioski:

1. Zwrócić się do władz szkolnych z prośbą o zezwolenie na pozostawienie szkół powszechnych w dotychczasowych lokalach przynajmniej na przeciąg kilku lat najbliższych, gdyż gminy miejskie i wiejskie w powiecie makowskim nie posiadają przeważnie własnych budynków szkolnych, a wynajęcie odpowiednich lokali szkolnych obecnie jest niemożliwe z powodu zupełnego braku budynków, któreby odpowiadały stawianym w tym względzie wymaganiom.

Wprowadzenie w wykonanie zarządzenia władz szkolnych o dostarczeniu dla szkół lokali o odpowiedniej kubaturze spowodowałoby zamknięcie większości szkół powszechnych i przyczyniłoby się do rozszerzenia analfabetyzmu.

2. Zalesione sztucznie nieużytki, nie będące gruntami leśnymi, zwolnić od samoistnych podatków komunalnych i specjalnych opłat i dopłat drogowych w ciągu 5 lat od roku następującego po dokonaniu zalesienia.

REORGANIZACJA PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO POWIATU BARANOWICKIEGO. W powyższej sprawie Wydział Powiatowy Sejmiku baranowickiego powziął następującą uchwałę:

1. wszcząć należy starania o przeprowadzenie nowego podziału administracyjnego powiatu baranowickiego;

2. skasować cztery z istniejących obecnie gmin, a mianowicie: a) Jastrzębska, b) Nowo-Alyską, c) Stołowidzką i d) Krzyworzyńską;

3. utworzyć jedną nową gminę baranowicką z siedzibą w mieście Baranowiczach, obejmującą miejscowości dookoła Baranowicz;

4. siedziby pozostałych gmin wyznaczyć w miejscowościach: 1) gmina czernichowska z siedzibą w Czernichowie, 2) gmina horodyska z siedzibą w Horodyszczu, 3) gmina mołczadzka z siedzibą w Mołczadzi, 4) gmina lachowicka z siedzibą w Lachowiczach, 5) gmina niedźwiedzicka z siedzibą w Niedźwiedzicach, 6) gmina ostrowska z siedzibą w Ostrowiu, 7) gmina dobromyska z siedzibą w Jamicznej, 8) gmina baranowicka z siedzibą w Baranowiczach, 9) gmina połonkowska z siedzibą w Polonce;

5. powyższe rozlokowanie Urzędów gminnych podać do wiadomości mieszkańców powiatu i wezwać ludność poszczególnych osiedli za pośrednictwem wójtów i przy współudziale zaproszonych specjalnie do tego osób, do powzięcia uchwał gromadzkich, wyrażających życzenie ludności należenia do tej czy innej gminy z zastrzeżeniem, że wypowiadać się wolno tylko co do uchwalonego przez Wydział Powiatowy projektu;

6. po zebraniu w ten sposób i przepracowaniu przez Wydział Powiatowy całego materiału, dotyczącego nowego podziału, wystąpić z wnioskiem na posiedzenie Sejmiku Powiatowego.

Z DZIAŁALNOŚCI NA POLU PODNIESIENIA ROLNICTWA I HODOWLI. POWIATOWEGO ZWIĄZKU KOMUNALNEGO W KIELCACH. Z prac w sprawie podnoszenia z obecnych trudności rolnictwa Wydział Powiatowy zwrócił

uwagę na czynniki obciążające produkcję roślinną i w tym celu przeprowadził propagandę niszczenia chwastów i szkodników, które przyczyniają się do obniżenia plonów i tem samem do zwiększenia kosztów produkcji. Praca ta w pierwszym etapie została zorganizowana przez powołanie w każdej wiosce komitetu propagandowego, który miał za zadanie, aby zaprojektowany dzień 8 czerwca roku bież. przez rolników był wyłącznie przeznaczony na uczynienie i dzieci dzień ten przeznaczyli i wykorzystali na demonstracyjne niszczenie szkodników roślinnych zwłaszcza chwastów przy drogach i na placach publicznych. Organizacje rolnicze przyjęły obowiązek poświęcenia 8 czerwca przez wszystkich członków na niszczenie szkodników roślinnych w swoich gospodarstwach i pozyskania najmniej 1-go nieczłonka do tych czynności, zaś Zarządy do przeprowadzania lustracji prowadzonych czynności i zachęcania.

W przeddzień t. j. 7 czerwca w niektórych parafiach po nabożeństwie przy pomocy personelu fachowego Wydziału Powiatowego i zaproszonych gości były wygłaszane na temat niszczenia szkodników roślinnych referaty propagandowe.

Poza powyższą pracą Wydział Powiatowy przeprowadził monografię nieużytków na terenie powiatu i na wiosnę zalesił 70 ha nieużytków oraz założył własną szkółkę leśną na przestrzeni 25 arów. Zakupił 18 buhai dla 2-ch gmin, które zostały objęte ustawą o państwowym nadzorze nad buhajami.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

W sprawie działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnych.

W Nr. 135 „Gazety Handlowej“ z dnia 16. VI. 1931 r. przy omawianiu odpowiedzi Warszawskiej Izby Rolniczej na kwestionariusz Ministerstwa Rolnictwa, dotyczący zagadnień kredytowych zaznaczono, że „wobec dość szczupłych wyników działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych należy zaniechać ich rozbudowy na rzecz spółdzielni kredytowych“.

Sprawa ta, będąca przedmiotem kilkakrotnych dyskusyj na łamach prasy, wymaga uzupełniających wyjaśnień.

Nie chodzi tutaj o rozważania dyskusyjne, który z typów instytucyj kredytowych najbardziej jest dostosowanym do potrzeb ludności drobno-rolniczej, lecz o stwierdzenie pewnych faktów, które ukazują we właściwym oświetleniu sprawę działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych.

Gminne kasy p. o. powstały w r. 1925. Liczba ich przekracza obecnie 1000; po pierwszych 2 latach, które były dla kas okresem powstawania i pracy organizacyjnej rozwój kas zaczął w szybkim tempie posuwać się naprzód. Najwyższy stopień nateżenia działalności przypada na rok 1928 i od tego czasu życie kas zaczęło się kształtować coraz wyraźniej, a działalność przybiera coraz szersze rozmiary.

Kilka liczb statystycznych zilustruje ten rozwój. W dniu 31. XII. 1929 r. było na terenie 9 województw (centralnych i wschodnich) — 824 gminne kasy p. o. (przy liczbie ogólnej gmin — 1673). Ich kapitały własne wynosiły zł. 3.773.313, co stanowi 16,36% sumy bilansowej. Zwiększenie się kapitałów własnych w r. 1929 w porównaniu do r. 1928 — wy-

niosło około zł. 480.000, co daje przeciętnie na kasę około zł. 582.

Statystyka dotycząca 734 kas na dzień 31. XII. 1929 r. wykazuje 93943 kont wkładkowych na sumę zł. 3.925.589, co stanowi 17,2% sumy bilansowej. Na jedną kasę wypada przeciętnie zł. 5350. — wkładów oszczędnościowych, zaś na 1 konto wkładkowe — ca zł. 42. — Z pomocy kredytowej skorzystało w roku 1929 — 140138 pożyczkobiorców w tym drobnych rolników posiadających do 20 ha — 94,3%: suma udzielonego kredytu — zł. 44.469.502. — suma bilansowa zł. 23.056.403.

Jak widzimy — ze strony gminnych kas był to wysiłek duży, aby dojść do tego stopnia rozwoju w okresie niesprzyjających warunków i niechęci ludności wiejskiej do lokowania oszczędności w instytucjach pożyczkowo-oszczędnościowych.

Koszty handlowe gminnych kas p. o. za r. 1929 wyniosły zł. 499.000, co daje przeciętną na 1 kasę ca zł. 680: koszty w stosunku do sumy bilansowej wynoszą 2,2%, zaś do udzielonych pożyczek — 1,1%.

W/g danych statystycznych na omawianym terenie 9 województw (rocznik Zjednoczenia Związków Spółdzielni Rolniczych Rz. Polskiej za r. 1929) w dniu 31. XII. 1929 r. było kas Stefczyka 1157: pożyczek udzielono 238948 na sumę zł. 49080989; suma bilansowa — zł. 55.046.458; koszty handlowe — zł. 2.524.335; stosunek procentowy kosztów do sumy bilansowej — 4,58, do sumy udzielonych pożyczek — 5,14.

Liczby te mówią same za siebie; szczególnie podkreślić należy, że koszty handlowe kas Stefczyka za r. 1929 były przeszło pięciokrotnie wyższe niż

gminnych kas w tymże okresie, podczas, gdy liczba kas Stefczyka przekraczała liczbę gminnych kas za ledwie 1,57-krotnie.

Jeżeli weźmiemy np. Centralną Kasę Spółek Rolniczych, centralę finansową dla kas Stefczyka odpowiedni stosunek procentowy znajdziemy jeszcze bardziej ujemny.

W/g bilansów Centralnej Kasy na 31. XII. 1930 roku — stosunek procentowy k. handlowych do sumy bilansowej wynosi przeciętnie, uwzględniając koszty w zakładzie głównym i 6 oddziałach — 1,30 do udzielonych pożyczek — 1,39. Zauważywszy, że koszty handlowe Centralnej Kasy, instytucji obracającej dużymi sumami przy rozprowadzaniu kredytów dla zrzeszonych Spółdzielni — znajdować się powinny w znacznie korzystniejszym ustosunkowaniu do sumy bilansowej i udzielonych pożyczek, niż to jest w istocie — wnioskować można, że koszty handlowe gminnych kas w rzeczywistości swojej — są bardzo znikome.

A przecież gmine kasy doprowadzają właśnie kredyty do rąk bezpośrednich konsumentów, co przy dużej liczbie pożyczkobiorców wywołać powinno odpowiednie i poważne koszty, których Centralna Kasa, jako centrala — zupełnie nie posiada!

Personel gminnych kas był kilkakrotnie na specjalnie w tym celu urządzanych kursach przeszkoleny i w większości swej stoi w zupełności na wysokości zadania.

Gminne kasy wykazały w roku 1930 i 1931 bardzo znaczny stopień spłacalności, co jest szczególnie ważnym z uwagi na przeżywany długotrwały kryzys gospodarczy.

Porównując momenty najwyższego i najniższego napięcia kredytów, z jakich korzystały kasy w latach 1929 i 1930 otrzymamy następujące dane:

Nazwa Instytucyj	Data	Wysokość kredytów
Gminne kasy pożycz.-oszcz.	na 1. 10. 1929	Zł 16.400.000.—
	" 1. 3. 1930	" 10.200.000.—
	" 1. 9. 1930	" 21.900.000.—
	" 1. 4. 1931	" 8.600.000.—

Zatem gminne kasy w okresie od 1. 10. 1929 do 1. 3. 1930 r. spłaciły 37,71% swoich kredytów, zaś od 1. 9. 1930 r. do 1. 4. 1931 r. — 60,73%. — Stopień spłacalności będzie jeszcze korzystniejszy, jeżeli weźmiemy pod uwagę, że w momencie najniższego napięcia zaciągniętych kredytów nie wszystkie kredyty podlegały spłaceniu.

Procent spłacalności w spółdzielniach kredytowych wynosił w tychże okresach odpowiednio do sumy uzyskanych kredytów — 20,63% i 22,26%, w Centralnej Kasie — 12,56% i 26,39%.

Działalność i stopień rozwoju gminnych kas p. o. dowodzi, że kredytowanie ich nie może być uważane w żadnym wypadku za eksperyment, czyniony gwoli uzyskaniu wiadomości orientacyjnych, lecz za planową akcję zmierzającą do polepszenia bytu ludności drobno - rolniczej przy pomocy zdrowych i potrzebnych placówek pożyczkowo - oszczędnościowych na terenie wsi polskiej.

Istnieje już w Polsce szereg gminnych kas, w których suma posiadanych wkładów oszczędnościowych przekracza z dużą przewyżką złotych 50.000 (w niektórych wypadkach dochodzi nawet do złotych 100.000) — zaś kapitały własne sięgają sumy zł. 40.000.

Rzecz oczywista, że instytucje takie mają wtedy doniosłe znaczenie na terenie gmin wiejskich i mogą rozwinać szeroką działalność kredytową zgodnie z przewidywaniami ich ustawodawcy. W miarę podniesienia się poziomu uświadczenia mas wiejskich, kultury roli i wykształcenia zmysłu oszczędnościowego, życie samo podsunie nowe wymagania i potrzeby, stwarzając dla gminnych kas możliwość przejścia na inną formę instytucyj kredytowo - oszczędnościowych o znacznie wyższym stopniu organizacyjnym.

St. Ostrowski

KRONIKA GMINNA

PRACE SZARWARKOWE NA DROGACH GMINNYCH W POWIECIE ŚWIECIAŃSKIM (woj. wileńskie) w roku 1930. Na ogólną długość dróg gminnych w powiecie 3983,84 klm. naprawiono gruntownie klm. 236,51.

Ponadto wybrukowano dróg gminnych klm. 1,65, tudzież dróg w 40-tu osiedlach klm. 17,27. Razem wybrukowano dróg w osiedlach i między osiedlami klm. 18,92, najwięcej w gminie Swirskiej 2,87 kml., Daugieliskiej 2,34 klm. i Łyntupskiej 2,04 klm.

Przy gruntownej naprawie dróg zostały wykonane następujące roboty:

1. wykopano rowów przydrożnych 83,989,00 m. b. (najwięcej w gminie Hoduciskiej 19.306,00).

2. Sprofilowano jezdni m² — 47,787,00 (najwięcej w gminie Dukszańskiej).

3. Ułożono faszyny m² — 18,952,00 (najwięcej w gminie Łyntupskiej 7.000,00).

4. Dostarczono i rozsypano na jezdni żwiru i piasku m³ 83,429,00 (najwięcej w gminie Zukojnie 10.000,00).

5. Dostarczono kamieni dla bruków i mostów m³ — 19,972,00 (najwięcej w gminie Łyntupskiej 2.476,00).

6. Odbudowano mostów i przepustów drewnianych szt. 286 o rozpiętości ogólnej 541,40 m. b. (najwięcej w gminie Kiemielskiej szt. 45 o rozpiętości 81,00 m. b.).

8. Obsadzono dróg drzewami klm. 22,20 (najwięcej w gminie Zukojnie klm. 7).

Wyszczególnione roboty zostały wykonane przy użyciu 142.987 dni robocizny pieszej, w tem 51.522

**Chcesz być wzorowym pracownikiem samorządowym ?
Każ sobie BEZPŁATNIE przysłać prospekt, lub dzwoni pod 695-55**

Patrz Nr. 28 Samorządu
z 12 lipca 1931 r.

Powszechny Instytut Stenograficzny
„KULTURA”
Warszawa, Krakowskie Przedm. 33.

Pisząc załącz na porto
prospektów.

dni robocizny konnej przeliczonej na pieszą w stosunku 2 : 1.

Wartość wykonanego w naturze szarwarku wynosi 366.079 zł. i 16 gr. gdy w roku 1929 — złotych 355,907,00.

Wpłacono ekwiwalentu w gotówce w zamian niewykonania powinności w naturze zł. 38.062 gr. 45, według przeciętnej zł. 2 gr. 57 ceny dniówki pieszej, gdy w roku 1929 wpłacono z tego tytułu zł. 37.499.

W stosunku do projektowanego planu robót z reguły akordowo stosowany szarwark został wykonany przeciętnie w 86% w całym powiecie, a wahał się w poszczególnych gminach od 84%, gm. Łyntup-ska do 96% gmina Twerecka.

Obciążenie szarwarkiem:

Rok	Każdego 1-go zł. placowych podat. bezpośred.				Jednego mieszkańca				Jedno gospodar.	
	Ilością dni pieszych	Przeciętnie w wojew.	Kwotę pie-niężną	Przeciętnie w wojew.	Ilością dni pieszych	Przeciętnie w wojew.	Kwotę pie-niężną	Przeciętnie w wojew.	Ilością dni pieszych	Kwotę pie-niężną
1930	0,53	—	1,30	—	1,10	—	1,98	—	5,60	9,60
1929	0,55	0,42	1,50	1,03	1,55	1,50	2,88	2,11	6,15	10,30
1928	0,56	0,51	1,50	0,97	1,04	1,05	1,80	1,44	4,32	8,40
Pro- jekt rok										
1931	0,43	—	1,19	—	0,82	—	1,65	—	4,72	8,55

Dzięki umiejętnemu zorganizowaniu i celowemu wykorzystaniu posiadanych sił roboczych i środków, zostały osiągnięte najlepsze rezultaty przy wykonaniu szarwarku w następujących gminach: Twereckiej, Duksztańskiej, Daugieliskiej, Komajskiej i Szemetowszczyzna.

GMINNE KASY POŻYCZKOWO - OSZCZĘDNOŚCIOWE POWIATU GRÓJECKIEGO W CZASIE OD 1 STYCZNIA DO 30 CZERWCA 1931 R. Na terenie powiatu Grójeckiego istnieje na 18 gmin, 15 kas pożyczkowo - oszczędnościowych.

Z tych 15 kas jest faktycznie tylko czynnych 12, ponieważ gminy Czersk, Jasieniec i Jazgarzew nie mogły dotychczas przystąpić do wykonywania statutowych czynności z braku kapitału zakładowego.

Przeszkoda ta jednak zostanie usunięta w drugim półroczu bieżącego roku, a to przez wpłacenie kapitału zakładowego gmin, które na ten cel preliminowały odpowiednie kwoty w swych budżetach.

Gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych nie założono w gminach Błędów, Lechanice i Rykały, ponieważ gminy te posiadały już uprzednio spółdzielcze kasy Stefczyka.

Rozwój czynnych w powiecie 12-tu gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych przedstawiał się w dniu 1. VII. 1931 roku w świetle cyfr jak następuje: Uchwalony przez gminy kapitał zakładowy wynosił łącznie zł. 65900, na poczet której to kwoty wpłaciły gminy dotychczas zł. 47122 gr. 39. Wkłady oszczędnościowe wynosiły zł. 54371 gr. 16 przy 1134 wkładcach, co w porównaniu z drugim półroczem ubiegłego roku oznacza wzrost o zł. 1816 gr. 58 i 13 wkładców. Zadłużenie w Państwowym Banku Rolnym wynosiło zł. 93600 gr. 51, a zatem wypada na każdą z kas obdłużenie w kwocie zł. 7800 gr. 51.

W okresie sprawozdawczym udzielono pożyczek na kwotę zł. 206333 gr. 82, co w porównaniu z drugim półroczem 1930 roku oznacza spadek o kwotę zł. 24000 — zaznaczyć jednak należy, że zmniejszyły się również i zadłużenia kas w Państwowym Banku Rolnym o kwotę 21500 zł.

Powolny, acz stały wzrost obrotów w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych wskazuje na to, że stworzenie ich było koniecznością życiową, a co za tem idzie — że ich przyszłość i dalszy rozwój — należy uważać za zapewnione.

Wzrost wkładów oszczędnościowych jest dowodem, że kasy te są na drodze zyskania sobie popularności i zaufania ludności.

Niewątpliwem się zdaje również, że spodziewane odprężenie kryzysu gospodarczego i polepszenie sytuacji gospodarczej sfer rolniczych, pociągnie za sobą, siłą faktu, konieczność szukania lokaty dla powstających oszczędności rolniczych.

Gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, które w obecnych warunkach potrafiły się wywiązać ze swych zadań i potrafiły wyrobić sobie markę solidnych i ostrożnych instytucji, znajdują wówczas zapewne wielu chętnych wkładców, co umożliwi im rozszerzenie działalności sfery wpływów do granic, jakie były ideą przewodnią przy ich zakładaniu.

Poszukuję posady stałej **NADZORCY SANITARNEGO**, denzynyfikatora powiatowego lub sanitariusza miejskiego w obrębie wojew. warszawskiego lub lubelskiego, pracując w tej dziedzinie od 1918 r.

Przytem umiejętnie dopomagam przy dokonywaniu oględzin i sekcji sądowo lekarskich.

Łaskawe zgłoszenia pod adresem: **Warszawa Wsaki Dunaj 18 m. 11 dla Bolesława Januszko.**

TECHNIK DROGOWY
poszukuje posady **drogomistrza**. Ukończona Państwowa Szkoła Budownictwa Wydz. Drogowy w Warszawie — 8 lat pracy. Łaskawe zgłoszenia kierować pod adresem: **Stolzmann Mieczysław — Warszawa, Chocimska 23 m. 7.**

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 29. VII. 1931)

1 dol. St. Zjedn. — 9.06 zł. — 9.02
100 frank. szwajc. — 174.50 — 171.64 zł.
1 funt. szterl. — 43.46 — 43.25 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 29. VII. 1931 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 84.00 zł. 3 proc. pożyczka państwowa budowl. — zł. 4 proc. państwowa pożyczka premijowa dolarowa zł. — 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.) 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych, w złocie = 161.68 złotych obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie 49.00 zł.

4 1/2 % Listy Zastawne m. Warszawy — zł., 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 70.50 — 70.00zł., — 70.25 8 proc. Listy Z. miast Piotrkowa — zł. 8 proc Listy Zastawne m. Łodzi 65,75 zł.
Akcje Banku Polskiego 116.50 — zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania)

W dn. 20. VII. 1931 r. Warszawa:

Żyto nowe 22.50 — 23.50zł.
Pszenica — —
Jęczmień ozimy nowy 22.50 — 23.50 zł.
Owies 30 — 32

NABIAŁ.

(W dniu 18. VII. 1931 r. Warszawa)

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0.35 zł
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 4.20 zł., mleczarskie deserowe II gat. 3.50 zł., mleczarskie solone 3.70 zł., oselkowe 3.00 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się o 15% więcej cen hurtowych
Jaja świeże za sztukę 0.12 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Urząd gm. Rozwozin zapytuje:

1) czy pracownicy Urzędu gminnego, siedziba którego jest odległą od siedziby Powiatowej Kasy Chorych o 44 kilometry i z której wobec tak znacznej odległości oni wcale nie korzystają i korzystac nie są w możliwości, mogą być zmuszeni do obowiązku ubezpieczenia w tejże Kasie i

2) czy egzekutor Powiatowej Kasy Chorych ma prawo zabrania i odstawienia na koszt gminy (celem sprzedaży z licytacji) do miasta powiatowego, odległego od gminy o 44 kilometry, zasekwestrowanych za należność Kasy ruchomości biurowych Urzędu gminnego, czy też wolno mu tylko sprzedać je na miejscu i jakie przepisy prawne regulują tę sprawę.

Odpowiedź: 1) W myśl art. 1 ustawy z dn. 19. V. 1920 r. (Dz. U. Nr. 44, poz. 272) Kasy Chorych mają być tworzone zasadniczo po jednej w każdym powiecie z tem, że oddzielna Kasa Chorych może być utworzona za zezwoleniem Urzędu Ubezpieczeń w każdym mieście, liczącym ponad 50.000 ludności.

Według zaś ustępu I art. 5 „do każdej Kasy Chorych, tworzonej na podstawie ustawy niniejszej, należą obowiązkowo wszystkie osoby, wskazane w art. 3, których stałe miejsce zatrudnienia znajduje się w okręgu Kasy“.

Z powyższego wynika, że pracownicy gminni muszą należeć do Kasy Chorych właściwego powiatu bez względu na odległość urzędu gminy od siedziby Kasy. Jeżeli jednakże Kasa Chorych innego powiatu lub też miejska Kasa Chorych znajduje się bliżej gminy, można uzyskać przydzielenie pracowników gminnych do tej Kasy.

2) Sąd Najwyższy w orzeczeniu Kompletu Izby Pierwszej z dn. 11. V. 1928 r. S. N. I. C. 1129/27 stanął na stanowisku, że nie każdy majątek gminy może podlegać egzekucji. Powołując się na art. 537 K. C. S. N. stwierdził w tym wyroku, że ustawa odróżnia

majątki prywatne od majątków, nie będących własnością osób prywatnych i do tej ostatniej kategorii zalicza mienie, stanowiące własność osób prawnych prawa publicznego, w tej liczbie także związków komunalnych. Jednostki zaś prawne prawa publicznego mogą posiadać: a) majątek, który eksploatują tak, jak osoby prywatne, oraz b) majątek, służący do zaspokojenia potrzeb publicznych i wykonywania funkcji publicznych, czyli majątek publiczny.

Majątek publiczny, ze względu na swój charakter, jako wyjęty ze swobodnego obiegu, dopóki służy celom, dla których jest przeznaczony, nie może być zajęty na zaspokojenie roszczeń pieniężnych wierzyciela związku komunalnego, zgłoszonych w trybie postępowania cywilnego.

W dalszym ciągu wywodów wyroku S. N. zauważa nadto, że nawet dopuszczenie ogólnego trybu postępowania przeciw związkom komunalnym (przy skierowaniu egzekucji na majątek o charakterze prywatno - prawnym) nie wyklucza drogi zwrócenia się wierzyciela do władzy nadzorczej. Tę drogę tembardziej stosować powinny Kasy Chorych, jako, że są również instytucjami o charakterze publiczno - prawnym. W każdym zaś razie Kasa Chorych nie może zajmować takich ruchomości Urzędu gminnego, które dla normalnego funkcjonowania tegoż Urzędu są niezbędne.

2. Pytanie: Nawiazując do odpowiedzi na pyt. Nr. 1 w N-rze 27 „Samorządu“ z r. b. Urząd gminy Tłuszcz zapytuje:

1) jak należy postąpić, chcąc wymierzyć samostny pod. grunt. od grunt. państw. kolejowych, użytkowanych w znaczeniu rolnem, jeżeli Urząd Gminy nie posiada odpowiednich wiadomości o przestrzeni tych gruntów, zaś miejscowy Zarząd Odcinka Drogowego i Dyrekcji udzielić ich nie chcą,

2) jak należy potraktować pas drogowy przy torze (dwukrotnie większy niż normalny) jeżeli ten użytkowany jest jako łąka i pastwisko przez pracowników P. K. P.

Odpowiedź: 1) Sprawę wymiaru samoistnego podatku komunalnego od gruntów państwowych reguluje rozporządzenie IV Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 2. XII. 1930 r. (Dz. U. z r. 1931 Nr. 7, poz. 38). Ocena, czy nawet grunt podlega podatkowi, oraz klasyfikacja tego gruntu należy do powiatowej komisji klasyfikacyjnej. Należy się przeto w sprawie niniejszej odnieść do wydziału powiatowego.

2) Pas ziemi przy torze kolejowym jest niewątpliwie potrzebny dla normalnej eksploatacji drogi żelaznej. Okoliczność, iż funkcjonariusze kolejni ciągną pewne korzyści z tego pasa, wypasając na nim bydło, czy kosząc na swój użytek trawę, nie nadaje mu jeszcze charakteru gruntu o znaczeniu użytkowości rolnej. Jeżeli szerokość pasa przekracza przepisane normy, możnaby conajwyżej opodatkować część pasa ponad te normy.

H. I P.

Przegląd wydawnictw

Dr. prof. Stefan Surzycki — „Organizacja pracy społecznej”. Wydawnictwo Spółdzielczego Instytutu Naukowego, — Warszawa 1931 r. Str. XII + 386.

Jest to bardzo ciekawa i cenna książka, wydana jako Nr. 16 „Biblioteki Spółdzielczej”. Autor omawia organizacje rolniczo-kulturalne i gospodarcze na wsi. Przywiązuje do nich wielką wagę w rozwoju naszego rolnictwa. Sądzę, że rola ta jest w pewnym stopniu nawet przesadzona. Organizacje rolnicze zbyt uzależniły swoją pracę od subwencji rządowych i samorządowych, co niewątpliwie utrudnia im i samą działalność na terenie wsi i możliwość oddziaływania na czynniki miarodajne w państwie i samorządzie. Podkreśla te ujemną stronę działalności organizacji rolniczych i sam Autor.

Uwypukliwszy znaczenie zrzeszeń rolniczych, prof. Surzycki omawia powstanie organizacji, ten rozwój, metody pracy, osiągnięte wyniki i popełnione błędy. Porównuje omawiane organizacje w naszym kraju z podobnymi organizacjami w innych krajach, dając czytelnikowi dość dokładny obraz w tej sprawie.

Praca prof. Surzyckiego jest godna przeczytania i przemyślenia, zwłaszcza dziś, w dobie kryzysu rolniczego, kiedy wszyscy światlejsi rolnicy i działacze społeczni zastanowić się muszą nad dotychczasową pracą i wysunąć wnioski w kierunku ulepszenia dzisiejszych metod i przystosowania ich do chwili bieżącej.

Stanisław Thugutt — „Porównawcze Ustawodawstwo Spółdzielcze”. Wydawnictwo Spółdzielczego Instytutu Naukowego, Warszawa 1931 r. Str. 266.

Książka wypełnia poważną lukę w dziedzinie spółdzielczej. Zebrane w niej zostały szczegółowe informacje porównawcze, dotyczące założeń spółdzielni w różnych krajach, określenia zadań, statuty, teren działalności, członkostwo, udziały, odpowiedzialność, podział zysku, organizacja władz, nadzór publiczny, rozwiązanie, łączenie spółdzielni, związki, przywileje, jakie mają spółdzielnie w różnych krajach i t. d.

Całość opracowana jest gruntownie. Książka odda niewątpliwie poważne usługi nie tylko naukowcom ale i praktykom spółdzielczym. Przyczyni się do oceny i uzupełnienia naszego ustawodawstwa spółdzielczego i dlatego winna się znaleźć w rękach wszystkich interesujących się spółdzielczością a doceniających wybitne jej znaczenie dla naszego rozwoju.

Stanisław Wojciechowski — „Ruch Spółdzielczy”. Podręcznik dla wyższych szkół handlowych i rolniczych. Wydawnictwo Spółdzielczego Instytutu Naukowego, Warszawa 1930 r. str. 477.

Książka jest zbiorem wykładów prof. St. Wojciechowskiego w Wyższej Szkole Handlowej, lecz różni się od tego rodzaju wydawnictw tem, że daleko wybiega poza teren słuchaczy wyższych szkół handlowych i rolniczych. Jest bowiem poważnym źródłem gruntowych wiadomości dla wszystkich, którzy interesują się spółdzielczością. Dlatego wydana jest jako Nr. 14 „Biblioteki Spółdzielczej”.

W książce tej, napisanej językiem prostym i jasnym, znajdzie czytelnik informacje o historii ruchu spółdzielczego, o formach organizacyjnych różnych typów spółdzielni: spożywczych, rolniczych, kredytowych i t. d. w różnych krajach. Daje nam Autor także przegląd rozwoju spółdzielczego w Polsce.

Studjujący teoretycznie spółdzielczość — odczuwają niewątpliwie brak w książce odpowiedniej bibliografii, ale za to praktycy mają w niej niezastąpiony podręcznik.

a. b.

Wacław Albrzycht: „Kryzys, oszczędzanie i ubezpieczenia”. Warszawa 1931 r. Str. 24. Nakładem Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Broszurka ta wydana nakładem Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych stanowi bardzo ciekawy przyczynek w aktualnej akcji wyszukiwania środków na zwalczenie obecnego kryzysu. W pierwszej części Autor, omawiając istniejący stan rzeczy, jako powód kryzysu wskazuje wojnę światową, która spowodowała kryzys ogólno-swiatowy i związany z nim nasz kryzys. Zwracając uwagę na mechanizację produkcji rolnej Rosji Sowieckiej twierdzi, iż „niemożna być mowy o wzroście cen na produkty rolne, do tych cen maksymalnych, notowanych przed paru laty”. Stąd wynika konieczność akcji odwrotnej — a więc dostosowania cen przemysłowych do siły nabywczej rolnika. Przy omawianiu akcji oszczędnościowej pod względem kapitalizacji społeczeństwa wskazuje Autor na moralne pedagogiczno-wychowawcze znaczenie hasła oszczędnościowych. W gospodarce społecznej zaleca jaknajdalej idącą oszczędności oponuje jednak przeciw mechanicznemu ich przeprowadzaniu. Wreszcie w trzeciej części broszurki omawia Autor ubezpieczenia, w szczególności dział ubezpieczeń ruchomości, wskazując na ich większe znaczenie właśnie w dobie kryzysu. Zadłużony rolnik dotknięty wypadkiem losowym nie będzie w stanie bowiem znaleźć żadnego źródła kredytu. W tym stanie rzeczy zaleca Autor powszechnie ubezpieczenie mienia ruchomego, przysługujące sejmikom powiatowym odnośnie ich terytorjalnego zakresu.

Aleksander Weryha: „Waloryzacja ubezpieczeń niemieckich w świetle polsko-niemieckiego układu waloryzacyjnego”. Warszawa 1931. Nakładem „Przewodnika ubezpieczeniowego”.

Dnia 16 marca 1931 r. został ratyfikowany i wszedł w życie polsko-niemiecki układ waloryzacyjny podpisany w Berlinie w 1928 r. (D. U. R. P. Nr. 19, poz. 106 i 107 z dn. 7. III. 1931 roku). Omawiana broszura zawiera požądane dla ogółu posiadaczy polis niemieckich zakładów ubezpieczeń fachowe zażyczenia z najistotniejszymi postanowieniami polskich i niemieckich przepisów prawnych dotyczących waloryzacji roszczeń z tytułu ubezpieczenia. Oprócz omówienia warunków prawnych i zwyczajnych z tem formalności broszura podaje dosłowne teksty odpowiednich przepisów i rozporządzeń (rozdział IV Układu) wskutek czego stanowi niezbędny informator dla wszystkich posiadaczy niemieckich polis ubezpieczeniowych.

Podręcznik dla Komunalnych Kas Oszczędności

Część pierwsza podręcznika, opracowana przez JÓZEFA SOBIEŚŁAWA ROZIECKIEGO

zawierająca niezbędne wiadomości dla Organów i Kierowników Komunalnych Kas Oszczędności.

Cena za 1 egz. — zł. 12

Zam. kierować: Samorządowy Instytut Wydawniczy w Warszawie, ul. Ś-10 Krzyska Nr. 13.

UWADZE WYDZIAŁÓW POWIATOWYCH, MAGISTRATÓW I GMIN WIEJSKICH

polecamy:

kartoteki szufladowe systemu Kierownika Biura Adresowego Magistratu miasta st. Warszawy p. S. A. Korzeniowskiego, które posiadamy stale do sprzedaży.

Kartoteki te zastosowano w Biurze Adresowym m. st. Warszawy.

Ze względu na praktyczność i taniość uznane zostały przez Min Spraw Wewn. jako nadające się do użytku nawet najmniejszych gmin wiejskich, jak również magistratów oraz biur adresowych miast większych.

Kartoteka opracowana jest specjalnie dla celów ewidencji i kontroli ruchu ludności (przechowywanie wzorów 1, 2, 3, 4, 3a, 4a, 11 i 12.)

Kartoteki dō kart rodzinnych (wzór 7) w opracowaniu. Do większych urzędzeń zastosowane będą kartoteki wieloszufladowe, szafkowe wraz ze specjalnymi przystosowanymi stolami operacyjnymi.

Kartoteka wyrabiana jest z metalu-blachy nierdzewiejącej, zaopatrzona w suwak i specjalne zamknięcie.

Zamówienia urzędzeń kartotekowych dla większych instytucyj wykonywane będą pod kierownictwem p. S. A. Korzeniowskiego.

Jednocześnie zwracamy uwagę, iż do racjonalnego operowania kartkami w kartotece są niezbędne palce gumowe, w które możemy zaopatrzyć wszystkich interesowanych po skompletowaniu większych ilości zapotrzebowań. Prosimy zatem o nadsyłanie zapotrzebowań w tuzinowych ilościach.

Palec gumowy chroni kartkę od niszczenia oraz ułatwia manipulowanie kartkami w kartotece.

ZAPYTANIA ORAZ ZAMÓWIENIA PROSIMY KIEROWAĆ POD ADRESEM:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

: - : Warszawa, ul. Świętokrzyska 13 : - :

czas. 13458/13/31

Ukazała się broszurka
p. Kazimierza Szczepańskiego
referenta spraw porządku publicznego Urzędu
Wojewódzkiego Warszawskiego p. t.

Ankieta rejestracyjna ludności i wskazówki w jej przeprowadzeniu.

Broszurka ta stanowi jedyny przystępny dla jaknajszerszych warstw ludności przewodnik — Informator do rozwiązywania wątpliwości przy wypełnianiu ankiety.

Ze względu na brak uświadomienia wśród wypełniających ankietę celem zaoszczędzenia kosztów związanych z jej późniejszym sprawdzaniem wskazanem jest, aby poszczególne magistraty i gminy wiejskie (wydziały powiatowe) broszurkę tę rozprowadzili w jaknajbardziej szerokie koła swych mieszkańców.

Ze względu na jej cel — wyznaczyliśmy niską cenę omawianej broszurki mianowicie 30 groszy za 1 egzemplarz.

Przy większych zamówieniach poczynając od 100 egz. będziemy liczyć kosztów przesyłki.

Celem uprzedniego zaznajomienia ludności a przepisami o wypełnianiu ankiety wskazanem jest jaknajwcześniejsze nadsyłanie zamówień.

Zamówienia kierować pod adresem:

Samorządowy Instytut Wydawniczy s. z o. o.
w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska 13 tel. 442 63.

DO WIADOMOŚCI INSTYTUCYJ OSZCZĘDNOŚCIOWYCH

Przystępując do wydania małego kalendarzyka oszczędnościowego na rok 1932, pragnąc uwzględnić uwagi i życzenia naszych odbiorców, zwracamy się z uprzejmą prośbą do zainteresowanych instytucyj

o nadsyłanie swych uwag i spostrzeżeń odnośnie treści kalendarzyka.

Doświadczenie wskazało nam przejście na mniejszy format, mianowicie 7,5×11 cm. przy zachowaniu dotychczasowej okładki i miejsca dla nadruku. Kalendarzyk zawierać będzie 80 stron, co umożliwi zwiększenie i zróżniczkowanie oraz usystematyzowanie treści.

Prospekt i formularz zamówieniowy wkrótce wysyłamy.

Firma istnieje 36 lat.

16 złotych medali na wystawach krajowych i wszechświatowych

KASY PANCERNE STALO-BETONOWE

Absolutnie odporne na włamanie, prucie
i przepalanie

Drzwi skarbcowe

Szafy żelazne

Kasetki do muru

Kasetki i skarbonki oszczędności

POLECA

Przekrój kasy
stalo-betonowej

S. ZWIERZCHOWSKI i S[—]wie

w Warszawie,

Fabr.: Strzelecka 30/32 — Skład fabryczny: Warecka 9,

Tel. 722-97, 721-57 i 10-01-83

DOGODNE WARUNKI KREDYTOWE!

2-12